

Beslut

efter kvalitetsgranskning av Undervisningens
kvalitet i gymnasieskolans yrkesämne bageri-
och konditorikunskap vid Bäckadalsgymnasiet i
Jönköpings kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 § skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning på Bäckadalsgymnasiet avseende undervisningens kvalitet i gymnasieskolans yrkesämne bageri- och konditorikunskap.

Granskningens syfte är att granska om elever på gymnasieskolans yrkesprogram ges förutsättningar att uppnå ett gott yrkeskunnande.

Skolinspektionen gör en samlad bedömning av om elever på gymnasieskolans yrkesprogram ges förutsättningar att uppnå ett gott yrkeskunnande, utifrån de kvalitetskriterier som tagits fram för granskningen (se bilaga 1). Om Skolinspektionen bedömer att ett utvecklingsarbete behövs för att höja verksamhetens kvalitet inom något område anges ett utvecklingsområde. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs då också av huvudmannen. I bilaga 2 återfinns granskningens författningsstöd.

Skolinspektionen besökte Bäckadalsgymnasiet den 11 oktober 2023. Besöket genomfördes av utredarna Ewa Mölleryd och Linda Wennler.

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- En lektionsobservation
- En gruppintervju med elever
- En intervju med yrkeslärare
- Två intervjuer med apl-handledare
- En intervju med rektor
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt statistik som finns att tillgå om den aktuella skolenheten.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från besöket för faktakontroll.

De samlade iakttagelserna från alla skolorna som har ingått i granskningen kommer att presenteras i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport. Rapporten är planerad att publiceras våren 2024.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att undervisningen i yrkesämnet bageri- och konditorikunskap i flera delar utformas för att eleverna ska kunna utveckla ett gott yrkeskunnande, men att utvecklingsområden finns.

Undervisningens innehåll

Utifrån framtagna kvalitetskriterier har Skolinspektionens utredning inte visat annat än att verksamheten inom det granskade området fungerar väl.

Undervisningens form

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att undervisningen behöver utvecklas inom området enligt följande:

- integrera ett jämställdhetsperspektiv i undervisningen

Rektorn behöver därför inleda ett utvecklingsarbete inom området.

Undervisning om och för hållbar utveckling

Utifrån framtagna kvalitetskriterier har Skolinspektionens utredning inte visat annat än att verksamheten inom det granskade området fungerar väl.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 31 maj 2024 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena och resultat av dessa åtgärder. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till [kvalitetsgranskningarsthlm@skolinspektionen.se](mailto: kvalitetsgranskningarsthlm@skolinspektionen.se). Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2023:1358) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömning

Sammanfattning

Skolinspektionen bedömer att undervisningen i yrkesämnet bageri- och konditorikunskap i flera delar utformas för att eleverna ska kunna utveckla ett gott yrkeskunnande, men att utvecklingsområden finns.

Granskningen av undervisningens innehåll visar att undervisningen ger eleverna förutsättningar att utveckla färdigheter och kunskaper som är viktiga för yrket. Planeringen av uppgifter i undervisningen görs med hänsyn till den kunskapsutveckling som sker under apl. Eleverna får också möjlighet att utveckla ett yrkesspråk, såväl genom den skolförlagda undervisningen som under apl.

Granskningen av undervisningens form visar att undervisningens utformning har en tydlig och genomtänkt struktur som möjliggör för eleverna att träna och utveckla färdigheter och kunskaper som de behöver för att nå en bredd i sitt yrkeskunnande. Undervisningen skapar förutsättningar för såväl delaktighet som reflektion. Undervisningen planeras så att praktiska och teoretiska kunskaper knyts samman och anpassas utifrån de enskilda elevernas förutsättningar och mål med utbildningen. Granskningen visar däremot att jämställdhetsperspektivet sällan tas upp i undervisningen.

Granskningen av undervisningen om och för hållbar utveckling visar att olika aspekter av hållbar utveckling tas upp i undervisningen. Det framkommer däremot få exempel på att eleverna i undervisningen analyserar och reflekterar kring etiska frågeställningar som uppstår i yrket kopplat till hållbar utveckling.

Nedan framgår vad som ligger till grund för Skolinspektionens bedömning inom respektive område.

Undervisningens innehåll

Här bedöms i vilken utsträckning undervisningens innehåll ger förutsättningar för eleverna att utveckla ett gott yrkeskunnande. Undervisning av hög kvalitet utmärks av att elevernas arbetsuppgifter är autentiska och relevanta, och ger förutsättningar att utveckla specifika yrkeskunskaper. I bedömningen ingår att arbetsuppgifterna ger eleverna förutsättningar att hantera processer och situationer de kan möta i ett framtida yrkesliv och att det finns ett samband mellan skolförlagd och arbetsplatsförlagd undervisning. Genom undervisningen får också eleverna förutsättningar att utveckla ett yrkesspråk.

Motivering till bedömning

Undervisningens innehåll möjliggör för eleverna att träna färdigheter som de behöver i sitt framtida yrkesliv

Granskningen visar att undervisningens innehåll ger eleverna förutsättningar att utveckla färdigheter och kunskaper som är viktiga för yrket. Uppgifter i undervisningen förbereder eleverna på att hantera arbetsprocesser och situationer som de kan möta i ett framtida yrkesliv.

Granskningen visar vidare att eleverna får tillverka bröd, bakverk och konditoriprodukter med både moderna och traditionella hantverksmetoder. Till exempel framgår det av lektionsobservationen att eleverna får använda såväl kavel som kavlingsmaskin i undervisningen. Eleverna berättar i intervju att lärarens utgångspunkt är att de ska lära sig hantverket och grunderna på skolan och att de lär sig varianter och nya tekniker under apl och genom hela yrkeslivet. Läraren uppger att eleverna får öva på att tillverka bröd och bakverk från grunden och att eleverna får använda olika råvaror och metoder.

Eleverna berättar vidare att läraren har skapat ett upplägg med olika stationer, där eleverna i år 3 arbetar i par med en elev från år 2 och får träna på att arbeta självständigt. Läraren berättar i intervju att apl-perioderna har planerats så att eleverna också ska få prova på att arbeta på egen hand vid stationerna. Såväl eleverna som läraren berättar att stationsupplägget även innebär att eleverna får öva sig på planering och samarbete.

Skolinspektionens utredare kunde vid den observerade lektionen även konstatera att verktyg och rutiner för hygien och säkerhet fanns väl synliggjorda i lokalerna. Det framkommer också att utrustningen i bageriet har anpassats för att främja ett säkert och ergonomiskt nyttjande. Läraren och eleverna berättar att eleverna har fått träningsprogram och ergonomigenomgång av skolans arbetsterapeut och det finns en lift i bageriet som eleverna kan använda för att lyfta tunga mjölsäckar.

Av granskningen framgår vidare att eleverna får öva på att ha hand om den butik som finns i anslutning till bageriet i skolans lokaler. Eleverna får träna på sådant som hör därtill som att svara i telefon, hantera kassa och ta beställningar.

Planeringen av uppgifter i undervisningen görs med hänsyn till den kunskapsutveckling som sker under apl

Granskningen visar att läraren planerar och följer upp varje elevs apl i dialog med apl-handledaren utifrån de mål som finns för ämnet samt utifrån varje elevs kunskapsmässiga nivå.

Såväl läraren som apl-handledarna beskriver att det finns etablerade former för kontakt under apl-tiden och läraren gör minst ett besök under apl-perioden. I samband med det hålls trepartssamtal som utgår från ett framtaget

bedömningsunderlag som bygger på kursens mål. Läraren beskriver i intervju att besöken är viktiga för att upprätthålla en god relation med apl-handledarna. De ger också läraren möjlighet att följa elevernas kunskapsutveckling och samla in underlag inför bedömning. Även eleverna berättar i intervju att läraren gör besök under elevens apl-period och följer upp vad eleven får göra, vad eleven behöver träna mer på och vad som fungerar bra eller mindre bra. Eleverna fyller i en loggbok under apl och det finns också en apl-app där de kan dokumentera vad de gör och skicka till läraren. Eleverna har även fått göra en utvärdering av apl i år 2.

Läraren säger i intervju att hen försöker matcha varje elev med en apl-plats utifrån elevernas kunskapsnivå, framtidsmål och deras personliga egenskaper. Efter apl får eleverna berätta för varandra om sin apl och dela med sig av nya kunskaper till varandra. Eleverna säger att läraren är väl insatt i vad eleverna gör under apl och att det finns en koppling mellan vad eleverna gör i skolan och apl. Eleverna berättar i intervju att de får lära sig nya tekniker och metoder under apl som de sedan kan ta med tillbaka till skolan. Eleverna berättar vidare att de får mer kunskap som de kan dela med sig av också till läraren, och att de lär sig få upp tempot i arbetet under apl vilket behövs när de kommer ut i arbetslivet. Läraren har också köpt in tidtagarur som eleverna kan använda under den skolförlagda undervisningen som stöd för att öka tempot i arbetet.

Skolan har framtagna riktlinjer för apl som bland annat innehåller information om bedömning av elevernas kunskaper i samband med apl, former för samverkan samt ansvarsfördelning under elevernas apl. De två intervjuade apl-handledarna känner till riktlinjerna och berättar att de skickas ut inför elevernas apl.

Undervisningen innehåller flera olika inslag som innebär att eleverna får förutsättningar att utveckla ett yrkesspråk

Granskningen visar att eleverna får möjlighet att på olika sätt utveckla ett yrkesspråk, såväl genom den praktiska och den teoretiska skolförlagda undervisningen som under apl.

Eleverna berättar i intervju att läraren arbetar för att lära eleverna yrkesspråket, och att läraren använder rätt termer och begrepp vilket gör att även eleverna lär sig språket. Läraren berättar i intervju att de använder böcker från en branschorganisation som läromedel på yrkesteorin i år 2, där finns nästan alla begrepp. Läraren beskriver vidare att de använder yrkesbegrepp dagligen. Läraren följer också upp med apl-handledarna om eleverna kan olika begrepp och yrkesspråk. Det framgår även av den dokumentation som Skolinspektionen tagit del av att elevernas färdigheter i fackspråk ingår i vad som följs upp i samband med apl. Läraren och eleverna berättar vidare att läraren ibland ger eleverna prov om vad olika redskap och verktyg i bageriet heter. Det framgår också av skolans dokumentation att läraren utformar arbetsuppgifter som innefattar att eleverna ska förklara vad olika begrepp innebär.

Undervisningens form

Här bedöms i vilken utsträckning undervisningens form ger förutsättningar för eleverna att utveckla ett gott yrkeskunnande. Undervisning av hög kvalitet utmärks av att den är varierad och strukturerad och en tydlig koppling mellan teori och praktik. Det finns en röd tråd mellan undervisningen i skolan och det arbetsplatsförlagda lärandet. I undervisningen tas hänsyn till varje enskild elevs behov och förutsättningar för att nå ett gott yrkeskunnande. Eleverna görs kontinuerligt delaktiga och ges utrymme för reflektion. Jämställdhetsperspektivet integreras i undervisningen, inklusive i samband med apl.

Motivering till bedömningen

Undervisningens upplägg har en tydlig struktur som ger en variation i arbetsuppgifter samt förutsättningar för delaktighet och reflektion

Granskningen visar att undervisningens utformning har en tydlig och genomtänkt struktur som möjliggör för eleverna att träna och utveckla olika färdigheter och kunskaper som eleverna behöver för att nå en bredd i sitt yrkeskunnande.

Det framgår av granskningen att undervisningen präglas av såväl struktur som variation. Detta möjliggörs bland annat genom upplägget med arbetsstationerna, där eleverna ska arbeta med olika kurser och delmoment vid olika stationer. Eftersom eleverna roterar vid stationerna skapas variation i arbetet. Eleverna uppger i intervju att arbetssättet med stationerna innebär att eleverna får arbeta med en stor variation av arbetsuppgifter och typer av bakverk, som bröd, bullar, bakverk och kondisbitar. Det ger samtidigt utrymme för eleverna att vara delaktiga eftersom de själva väljer bland de recept som de har i sin pärm, utifrån vad som passar ihop med det som ska göras vid stationen och vad som behövs till butiken. Läraren berättar i intervju att hen förberedde eleverna på att år 2 och år 3 skulle arbeta tillsammans innan sommaren genom att förklara hur de skulle arbeta samt genom samarbetsövningar.

Det framgår också att eleverna på flera olika sätt ges möjlighet att reflektera över sitt eget lärande. Eleverna använder bland annat en loggbok och av dokumentationen som Skolinspektionen tagit del av framgår också att eleverna får reflektera genom självskattning, till exempel vad som har gått bra under dagens lektion och vad som kan utvecklas till nästa gång.

I undervisningen görs kopplingar mellan praktiska moment och teori

Granskningen visar att undervisningen planeras på ett sådant sätt att praktiska och teoretiska kunskaper knyts samman så att eleverna får träna praktiskt på sådant de fått teoretiska kunskaper om.

Läraren förklarar att hen arbetar för att koppla samman teori och praktik där det går, till exempel genom tema. Läraren ger som exempel att de arbetar mycket med choklad och konfektyr i bageriet i samband med påsken, och i och med det arbetar de också med chokladens historia under teorin. Läraren berättar också att ett tillvägagångssätt de ibland använder är att först se på filmer under yrkesteorin, varpå läraren visar samma sak i bageriet och sedan låter eleverna försöka själva.

Eleverna får också reflektera över teoretiska kunskaper och koppla dem till praktiska kunskaper. Eleverna berättar att de i år 2 använde läromedel på teorigenomgångarna och att det gav en tydlig koppling mellan teori och praktik. Eleverna berättar vidare att de har teorilektion i bageri- och konditorikunskap två gånger i veckan och att de i år 3 använder tiden för att genomföra Skolverkets handledarutbildning och även förbereder sig teoretiskt för gymnasiearbetet. Teorilektionerna innehåller bland annat innehåll i recept, beräkningar och kalkyler.

Undervisningen anpassas utifrån elevernas behov av stöd och stimulans för att eleverna ska få möjlighet att nå så långt som möjligt i sitt yrkeskunnande

Granskningen visar att undervisningen anpassas utifrån elevernas förutsättningar och mål med utbildningen, så att eleverna stimuleras och utmanas samt ges aktivt lärarstöd.

Eleverna beskriver att de blir uppmuntrade att testa olika recept med olika svårighetsgrad och att läraren ibland kan peka på vad som är en utmaning och komma med idéer. Eleverna berättar vidare att det är okej att misslyckas, att läraren ger stöttning om det är en svår uppgift och att läraren ställer frågor som "Vad har du lärt dig nu?" och "Hur ska du göra nästa gång?". Läraren berättar att hen försöker anpassa svårighetsnivån utifrån vilken nivå eleverna ligger på. Läraren förklarar att recept-pärmen som eleverna har motsvarar kursmålen. Eleverna väljer oftast recept själva och det finns recept på olika nivå. Läraren styr och anpassar svårighetsnivån mycket genom att vägleda eleverna i vilka recept de väljer.

Läraren uppger vidare att hen i samråd med en specialpedagog har köpt in tidtagarur för att hjälpa eleverna att få en uppfattning om vad som är rimlig tidsåtgång för olika moment. Att köpa in tidtagarur för alla elever är ett sätt att anpassa undervisningen utifrån elevernas behov utan att det blir utpekande och detta arbete ska utvärderas, säger läraren. Läraren har också tagit in små skrivtavlor till eleverna som de kan använda för att strukturera sitt arbete på. Läraren berättar att hen arbetar nära specialpedagogerna då det finns elever med tuffa utmaningar, och att det också är ett skäl till att läraren har arbetat mycket

med att skapa tydliga strukturer för arbetet i bageriet. Läraren beskriver också att hen tänker på elevernas styrkor och svagheter när hen skapar grupper för arbetet vid stationerna.

Jämställdhetsperspektivet tas främst upp under mentorstiden och relateras sällan till yrkeskulturen inom bageri- och konditoribranschen

Granskningen visar att frågor om arbetsmiljö lyfts i samband med apl, men att eleverna sällan reflekterar kring jämställdhetsfrågor kopplat till yrkeskulturen inom bageri- och konditoribranschen. Granskningen visar vidare att undervisningen innehåller inslag för att uppmärksamma eleverna på faktorer kopplat till arbetsmiljö, men att eleverna inte diskuterar frågor kopplade till föreställningar om manligt och kvinnligt och hur det påverkar yrkeskulturen.

Av granskningen framgår att skolan har ett övergripande arbete kring jämställdhetsfrågor, utifrån ett skolgemensamt arbetsmaterial om värdegrund. Detta arbete bedrivs löpande under mentorstiden. I intervju ger läraren exempel på hur föreställningar om kön kan påverka yrkeskulturen. Läraren berättar att hen pratar med apl-handledarna om att det är viktigt att både kvinnliga och manliga elever får vara både på bageri och på konditori. Läraren beskriver vidare att hen arbetar för att ge eleverna verktyg att klara av tunga arbetsuppgifter, till exempel genom att trycka på vikten av samarbete. Vidare uppger läraren att hen tänker på jämställdhetsaspekten när hen matchar elever med olika apl-platser.

Däremot framkommer inte att läraren synliggjort för eleverna hur olika föreställningar om vad som är manligt och kvinnligt kan påverka yrkeskulturen, eller att eleverna får reflektera över stereotypa könsnormer i bageribranschen. Eleverna uppger att de inte arbetat med jämställdhetsfrågor i undervisningen och att de, förutom när det gäller ergonomi, främst pratar om frågor som relaterar till arbetsmiljö om det uppstår ett behov.

Undervisning om och för hållbar utveckling

Här bedöms i vilken utsträckning undervisning om och för hållbar utveckling ger förutsättningar för eleverna att utveckla ett gott yrkeskunnande. Undervisning av hög kvalitet utmärks av att den är utformad för att ge eleverna en fördjupad förståelse för hållbar utveckling inom yrkesområdet. Undervisningen ger också verktyg för att observera och analysera hållbarhetsfrågor som är av vikt för yrkeskunnandet. I undervisningen finns genomgående ett hållbarhetsperspektiv som förbereder eleverna för att kunna göra självständiga och reflekterade val i det framtida yrkeslivet.

Motivering till bedömningen

Olika aspekter av hållbar utveckling tas upp i undervisningen men eleverna ges få möjligheter att reflektera kring miljöaspekter och etiska frågor kopplat till yrket

Granskningen visar att olika aspekter av hållbar utveckling tas upp i undervisningen på ett sätt som i flera avseenden ger eleverna möjlighet till fördjupade kunskaper.

Läraren berättar att hen tar upp hållbarhetsaspekter som ergonomi, arbetsmiljö och säkerhet och ett hållbart arbetsliv, och såväl elever som lärare ger flera exempel på hur detta tar sig uttryck i undervisningen. Läraren berättar till exempel att de källsorterar och går igenom hur olika förpackningar ska sorteras, och både lärare och elever säger att eleverna får kunskap om hur de ska minska svinn. Eleverna får också insikt i ekonomisk hållbarhet genom att arbeta i butiken. Däremot framkommer få exempel på hur eleverna ges möjlighet att analysera och reflektera kring de etiska frågor som livsmedelshantering, försäljning och hållbar utveckling ställer.

Läraren och rektorn berättar att de har inlett lokala samarbeten för att öka användningen av lokala råvaror men beskriver att huvudmannens upphandlade sortiment utgör en begränsning för lokala samarbeten.

Identifierat utvecklingsområde

Undervisningens innehåll

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom det granskade området.

Undervisningens form

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att undervisningen behöver utvecklas inom följande:

- **integrera ett jämställdhetsperspektiv i undervisningen**

Av läroplanen framgår att lärare ska synliggöra och diskutera med eleverna hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter och val.¹ Hänsyn ska tas till elevernas olika förutsättningar och behov. Eleverna ska uppmuntras att utveckla sina förmågor och intressen utan att begränsas av föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt.² Skolans demokratiuppdrag innebär bland annat att stärka elevernas kunskaper om makt och inflytande och tydliggöra att alla elever ska ha likvärdigt utrymme, i skolan,

¹ Lgy 11, avsnitt 2.1, Kunskaper, Riktlinjer.

² Lgy 11, avsnitt 1 Skolans värdegrund och uppgifter, En likvärdig utbildning.

arbetslivet och i samhället i stort. Betydelsen av ett jämställdhetsperspektiv i yrkesrollen lyfts i Skolverkets stödmaterial nedan.

Av granskningen framgår att jämställdhetsperspektivet sällan integreras i undervisningen. Det framkommer att läraren har kunskap om föreställningar om kön och yrkeskultur, men det är inte synliggjort för eleverna hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka yrkeskulturen. Genom att i större utsträckning diskutera jämställdhetsfrågor kopplade till exempelvis yrkeskulturen i branschen med eleverna, kan undervisningen förbereda eleverna för deras kommande yrkesliv. Det kan ge eleverna förutsättningar att utveckla sina förmågor och intressen utan att begränsas av föreställningar om kön.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ger lärare förutsättningar att utveckla undervisningen så att ett jämställdhetsperspektiv integreras. Exempelvis kan lärare reflektera över hur normer och föreställningar om kön påverkar yrkesrollen, och lärare och elever kan också inför apl prata om hur föreställningar om könsroller kan ta sig uttryck och påverka arbetsmiljön och yrkeskulturen. Skolverket har material som kan användas i detta, se [Aktivt jämställdhetsarbete i skolan - Skolverket](#) och [Jämställdhet i apl - Skolverket](#).

Undervisning om och för hållbar utveckling

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom bedömningsområdet, men vill framhålla att kvaliteten kan höjas ytterligare genom att utveckla undervisningen så att ge eleverna ges förutsättningar att analysera och reflektera kring de etiska frågor som livsmedelshantering, försäljning och hållbar utveckling ställer. De etiska frågeställningarna ska även omfatta de tidigare stegen i produktionskedjan, som djurhållning, odling, transport och förädling.³ Genom att ta upp olika aspekter av hållbar utveckling kan eleverna utveckla en fördjupad förståelse inom samtliga perspektiv av hållbar utveckling och hur dessa förhåller sig till varandra inom yrkesområdet. Skolverket har en modul som kan användas i detta, se [Lärportal | Hållbar utveckling, gy \(skolverket.se\)](#).

På Skolinspektionens vägnar

Beslutet har fattats av Tilda Lindell, beslutsfattare.

Föredragande i ärendet har varit utredare Linda Wennler. I den slutgiltiga handläggningen av ärendet har även utredare Ewa Mölleryd deltagit.

³ Förordning (SKOLFS 2010:14) om examensmål för gymnasieskolans nationella program med bilaga. Enligt 1 § ska de examensmål som framgår av bilagan till förordningen gälla för gymnasieskolans nationella program. Dessa mål gäller utöver de gemensamma kunskapsmål som anges i läroplanen.

Bilaga 1: Underlag för bedömning tematisk kvalitetsgranskning

Granskningens frågeställning:

- I vilken utsträckning utformas undervisningen i yrkesämnet för att eleverna ska kunna utveckla ett gott yrkeskunnande?

Granskningens kvalitetskriterier:

Undervisningens innehåll

Uppgifter i undervisningen är autentiska och relevanta och ger förutsättningar för att utveckla specifika yrkeskunskaper. Uppgifter i undervisningen ger eleverna förutsättningar att hantera arbetsprocesser och situationer som de kan möta i ett framtida yrkes liv. Planeringen av uppgifter i undervisningen görs med hänsyn till vilka arbetsuppgifter eleverna utför under apl. Genom undervisningen ges eleverna förutsättningar att utveckla ett yrkesspråk.

Undervisningens form

Undervisningen är varierad och strukturerad. Undervisningen har en tydlig integrering mellan teori och praktik samt mellan undervisningen i skolan och det arbetsplatsförlagda lärandet. I undervisningen tas hänsyn till varje enskild elevs behov och förutsättningar för att nå ett gott yrkeskunnande. Eleverna görs kontinuerligt delaktiga och ges utrymme för reflektion i undervisningen. Jämställdhetsperspektivet integreras i undervisningen, inklusive i samband med apl.

Undervisning om och för hållbar utveckling

Undervisningen utformas för att ge eleverna en fördjupad förståelse för hållbar utveckling inom yrkesområdet, samt verktyg för att observera och analysera hållbarhetsfrågor som är av vikt för yrkeskunnandet. I undervisningen anläggs kontinuerligt hållbarhetsperspektiv på ett sätt som förbereder eleverna för att kunna göra självständiga och reflekterade val i det framtida yrkeslivet.

Bilaga 2: Författningsstöd

Enligt skollagen 2010:800 ska utbildningen i gymnasieskolan utgöra en bas för den nationella och regionala kompetensförsörjningen till arbetslivet och en bas för rekrytering till högskolesektorn.⁴ Yrkesprogrammen ska utgöra grund för yrkesverksamhet och fortsatt yrkesutbildning.⁵ Yrkesprogrammen ska innehålla arbetsplatsförlagt lärande.⁶ Av gymnasieförordningen framgår att arbetsplatsförlagt lärande ska förekomma på alla yrkesprogram i gymnasieskolan i minst 15 veckor.⁷

I läroplanen anges att det är skolans ansvar att varje elev på ett nationellt yrkesprogram inom gymnasieskolan ges möjlighet att uppnå kraven för en yrkesexamen, som innebär att eleven har uppnått en av branschen godtagbar nivå av yrkeskunnande för att vara väl förberedd för yrkeslivet.⁸

Det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Rektorn ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas.⁹ Rektorn ska se till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar.¹⁰

Rektorn ansvarar för att planera, följa upp, utvärdera och utveckla utbildningen i förhållande till de nationella målen. Rektorn har som pedagogisk ledare för skolan och som chef för lärarna ett ansvar för skolans resultat och inom givna ramar ett särskilt ansvar för bland annat följande. Att utbildningen präglas av ett jämställdhetsperspektiv och att den organiseras så att den ger utrymme för eleverna att mötas och arbeta tillsammans oberoende av könstillhörighet. Att lärare och annan personal får möjligheter till den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter och kontinuerligt ges möjlighet att dela med sig av sin kunskap samt att lära av varandra för att utveckla utbildningen.¹¹

Av läroplanen framgår vidare att läraren i undervisningen ska skapa en sådan balans mellan teoretiska och praktiska kunskaper som främjar elevernas lärande samt utnyttja de kunskaper och erfarenheter av arbets- och samhällsliv som eleverna har eller skaffar sig under utbildningens gång. Läraren ska också stimulera, handleda och stödja eleven samt i undervisningen beakta resultat av utvecklingen inom ämnesområdet och för undervisningen relevant pedagogisk och

⁴ 15 kap. 3 § skollagen (2010:800).

⁵ 16 kap. 3 § skollagen.

⁶ 16 kap. 16 § skollagen.

⁷ 4 kap. 12 § gymnasieförordningen (2010:2039).

⁸ Förordning (SKOLFS 2011:144) om läroplan för gymnasieskolan (Lgy11), avsnitt 2.1 Kunskaper, Mål.

⁹ 2 kap. 9 § skollagen

¹⁰ 3 kap. 14 § skollagen

¹¹ 4 kap. 4 § skollagen, Lgy 11, avsnitt 2.6, Rektorns ansvar

annan forskning. Vidare ska lärare synliggöra och med eleverna diskutera hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter och val.¹² Hänsyn ska tas till elevernas olika förutsättningar och behov. Eleverna ska uppmuntras att utveckla sina förmågor och intressen utan att begränsas av föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt.¹³

I läroplanen framgår att eleverna ska ges möjlighet att utveckla sin förmåga att "observera och analysera människans samspel med sin omvärld utifrån perspektivet hållbar utveckling".¹⁴ Vidare återfinns i examensmålen för Naturbruksprogrammet och Restaurang- och livsmedelsprogrammet skrivningar kring hållbar utveckling. I examensmålen för Restaurang- och livsmedelsprogrammet framgår att utbildningen ska leda till en fördjupad förståelse av de etiska frågor som livsmedelshantering, försäljning och hållbar utveckling ställer. De etiska frågeställningarna ska även omfatta de tidigare stegen i produktionskedjan, som djurhållning, odling, transport och förädling. Av examensmålen för Naturbruksprogrammet framgår bland annat följande. Att bruka naturen på ett sätt som främjar hållbar utveckling och vårdar ekosystemen ställer krav på såväl biologiska och ekologiska som tekniska och ekonomiska kunskaper. Utbildningen ska utveckla elevernas förståelse av naturens mångfald och hur olika verksamheter använder och påverkar naturen och biologiska processer. I detta ingår också kunskaper om olika energiformer och om energiomsättning. Utbildningen ska ge eleverna möjligheter att kritiskt granska och reflektera över hur vi kan bruka naturen för en hållbar utveckling.¹⁵ I ämnesplanerna för ämnena skogsmaskiner¹⁶ respektive bageri- och konditorikunskap¹⁷ finns en beskrivning av ämnet som helhet, ämnets syfte med målpunkter, och en beskrivning av de kurser som ingår i ämnet. För varje kurs finns centralt innehåll och betygskriterier.

¹² Lgy 11, avsnitt 2.1, Kunskaper, Riktlinjer.

¹³ Lgy 11, avsnitt 1 Skolans värdegrund och uppgifter, En likvärdig utbildning.

¹⁴ Lgy11, avsnitt 2.1 Kunskaper, Mål.

¹⁵ Förordning (SKOLFS 2010:14) om examensmål för gymnasieskolans nationella program med bilaga. Enligt 1 § ska de examensmål som framgår av bilagan till förordningen gälla för gymnasieskolans nationella program. Dessa mål gäller utöver de gemensamma kunskapsmål som anges i läroplanen.

¹⁶ Skolverkets föreskrifter om ämnesplan för ämnet skogsmaskiner i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå (SKOLFS 2014:69).

¹⁷ Skolverkets föreskrifter om ämnesplan för ämnet bageri- och konditorikunskap i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå (SKOLFS 2010:64).